

Jinw, jintaraw ani dakɔnɔna

Sigida

17

Jinw ni jintaraw tangacogo

Jinw ni jintaraw tangacogo nafa ka bon kosebe barisa:

- Jin numanw de be se ka dumuniw jimi ka nugu walasa ka u yelemadiya.
- O be jinw tanga sokoli, funu ni ne tali ma.
- Ni saniyabaliya kera sababu ye ka jinw tije, o be se ka laban jindimi juguma ma fo ka se farikolo to ma.

Walasa jinw ni jintaraw numan ka to:

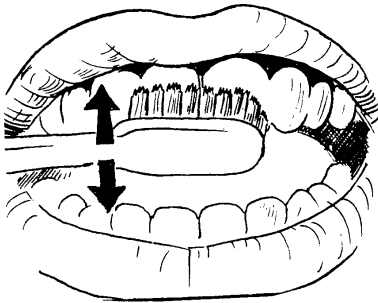
1. Aw be fentimimanw dunkojugu dabila.

Fentimimanw (timikala, bɔnbɔn, bisiki, te walima kafe sukaroma, minfen sukaroma (timimanw), olu be jinw tije.

Aw kana denmisenw deli bɔnbɔn dun na.

O de be u jinw tanga jindimi ma.

2. **Aw ka kan ka aw da ko don o don sango ni aw ye sukaromafen dun.** Ni aw denw ye jin bɔ dɔɔn, aw be u da koli damine. O ko, aw be sɔɔ ka u yere dege da kocogo la u yere ye, ani ka u kolɔsi ni u beka a ke ka je.

Aw be jin jsi ka jigin ka ye i n'a fo a be ja in na cogo min, a te jsi ka taa kere ni kere la.

Aw be jinw ko ni u je tereke ka je.

Ni den in be fentimimanw dun kojugu, sɔɔni a jin be be bena tije.

3. Ni filiyɔri (*fluorure*) man ca sigida min ji ni a dumuniw na, ni aw ye o do ke minniji la walima jin yere la, o be jin ka keneya sinsin. Keneyabaarayɔɔ dɔw be filiyɔri ke denmisenw jin na sije 1 walima sije 2 san kɔnɔ. Ani fana, dumuni minnu be bɔ kɔkɔji la, filiyɔri caman be olu fanba la.

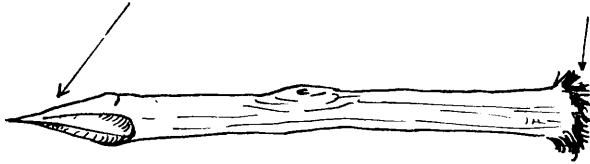
Aw ye aw hakili to nin na: filiyɔri be ke pɔsɔnni ye ni a cayara ka teme a hake kan. Aw be a ke ni hakili ye ani ka a mabo denmisenw na. Sani aw ka filiyɔri ke aw ka minniji la, aw be ji segesege ka a don filiyɔri hake min ka kan ka ke a la.

4. **Aw kana denkwɔɔbaw ladumuni kosɛɛ ni biberɔn ye.** Ni den ka dumuni dun cayara **biberɔn na**, o bɛ jitimiman sigi a jɪnw kɔɔ min bɛ kɛ sababu ye ka u toli jooa. (An yɛɛ man kan ka den balo ni **biberɔn** ye abada. Aw ye seben jɛ 410 lajɛ).

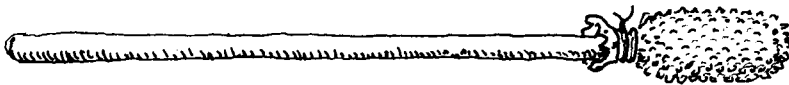
An diyagoyalen tɛ ka an da ko ni jɪnkobɔɔsi ye

Aw bɛ se ka jiribolominsenni dɔw tige i n'a fɔ sumayajirinibolo, jamabolo,

- Aw bɛ o tige ka ke gese ye,
- Aw bɛ o jimi ka a fu bɔ min bɛ ke ka jɪn tereke.

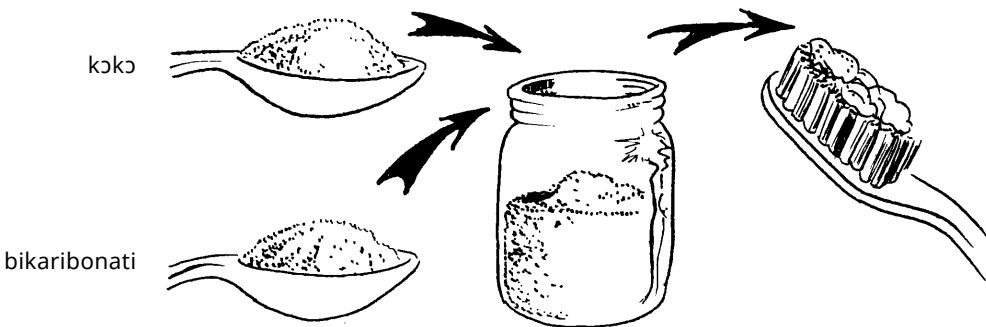
- walima aw bɛ kalamani dɔ tige ka finimuguni meleke o kun kelen na walima ka a meleke aw bolokɔni na, ka o kɛ ka aw jɪnw tereke.

Finimuguni melekelen don kalamani na

Waajibi tɛ aw ka dakosafine san

Ji dɔɔn bɛ wasakɛ ni aw ye a tereke ka jɛ. Ka jɪnw ni jɪntara tereke ni fen magaman ye min kolo ka gelen dɔɔni, o bɛ se ka jɪn saniya. Mɔɔɔ dɔw bɛ u jɪnw tereke ni finfin ye walima kɔkɔ. Aw bɛ bikaribonati dɔɔni (*bicarbonate*) ni kɔkɔ dɔɔni jɔgami ka o mugu da jɪnkobɔɔsi la walima gese la, ka o jigin ji la walasa u ka to bɔɔsi walima gese la.

Ni jɪndimi bɛ mɔɔɔ la ka ban:

Walasa ka jɪn tanga dimi ni nɛ tali ma, aw bɛ sukaromafen dunni nemeneme ani ka da koli matarafa dumuniw kɔfɛ.

Ni aw be se, aw be aw teliya ka taa jinfurakela fe yen joona. Tuma daw la ni aw konna a furakeli ma, jinfurakela be se ka a nogo labo ani ka a datugu min be a to a be mako je tuguni san caman.

Ni wo be aw jin na, aw kana sigi fo a dimi ka juguya kosebe. Aw ye taa jinfurakela do fe yen min be a datugu o nogni bee la.

Ne jin na ani jindimi

Walasa ka a dimi mada:

- Aw be dumuni tow ni nogo labo jindimito wo kono ka a saniya ka je. O ko, aw be aw da ko ka je ni jiwokolen ye, bikaribonati ni koko be min na.
- Aw be dimimadafura do ta i n'a fo aspirini (*aspirine*). Aw ye a farafinfurakecogo fana laje seben je 54 la.
- Walasa ka jindimi jugumanba kele (ni a fununen don, ne be a la, ka genegene bila mogo la), aw be banakisefagalan ta, kerengerenya la penisilini (*penicilline*), amokisisilini (*amoxicilline*) walima anpisilini (*ampicilline*) (aw ye seben je 522 ni 526 laje). Mogo minnu fari te son penisilini ni a bokonw na, olu be se ka eritoromisini ta (*erythromycine*) (aw ye seben je 528 laje).

Ni ne be jinwo kono, a dimi be wuli.

Ni bana sera jigili ma, a yoko be fununa, ka ne ta.

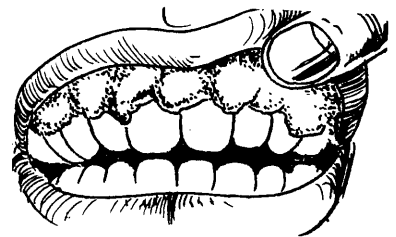
Ni bana sera jinlili ma, jin be ne ta.

Aw ye u furake joona walasa bana kana fari fan werew mine.

Jintaradimi

Ni jintaraw bosilen don, u be mogo dimi, u jolibo ka teli, kun 2 be o la:

1. Da saniyabaliya.
2. Dumuni nafama dunbaliya.

Jinw lakanacogo ni u furakecogo:

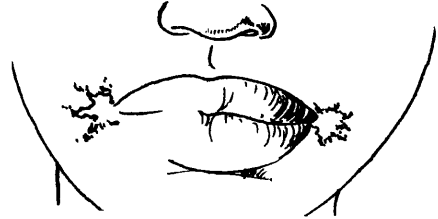
- Aw be aw da ko ka je dumuni bee kofe, ani ka dumuni tow labo jinw ni joko ce.
- Ni aw be se, aw be aw jija ka nogo finmanw woko ka bo jinjuw la. Aw be se ka jinw ni joko ce saniya ni gaari ye. A damine na joli caman be bo, nka kofe jintaraw be keneya ani caman be bo jolibo la. Aw be to ka aw da ko ni ji kokoma ye, bikaribonati be min na.

- Aw be to ka dumuni nafama ni witaliminaw dun, kerɛnkerɛnnya la sogo, shefan, sho, nakɔfenkenew, jiridenw: lenburuba, lenburukumuni, tomati (aw ye sigida 10 nan laje). Aw be aw yere kolɔsi dumuni sukaromaw la, dumuni nagama ni fuma dɔw, minnu be balan ninw ni jɔɔɔn ce.

Aw ye aw janto nin na: Tuma dɔw la, binnibanafuraw be pintaraw funu. O la, aw ka kan ka dɔɔɔɔɔɔ dɔ ka deme jini walasa ka fura keta falen.

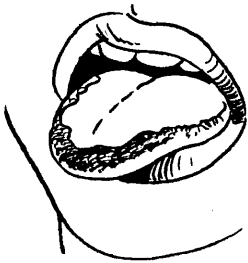
Dawolodimi, dakudimi

Nin bana kɔfɔlen ka teli ka ye denmisɛnw de la ka caya. Balodese taamasijɛw dɔ don (aw ye seben jɛ 192 laje), kerɛnkerɛnnya la witalimini ntanya fari la, o la aw ka kan ka to ka dumuni nafama dɔw dun i n'a fɔ kɔɔɔ, sogo, jɛge, fenkisemaw, shefan, jiriden ani nakɔfenkene.

Tuma dɔw la, joli be bɔ daku fila la, o la, aw be joliw furake ni alikɔli iyode (*alcool iodé*) ye walima aw be banakisefagatulu mu u la i n'a fɔ oreyomisini (*auréomycine*) sijɛ 2 walima sijɛ 3 tile kɔɔɔ. Nin bana in be se ka ke dana taamasijɛ ye mɔɔkɔɔɔɔbaw la.

Nɔ walima tomi jɛmanw dakɔɔna na

Nin nen ye fara jɛman da: bana dɔw be yen, farigan be minnu senkɔɔ, olu be nen ni nagalo mine ka u je. Hali ni o te kojugu ye, aw ka kan ka aw da ko sijɛ 3 walima sijɛ 4 tile kɔɔɔ ni ji wɔkɔkɔlen kɔkɔma ye, bikaribonati be min na.

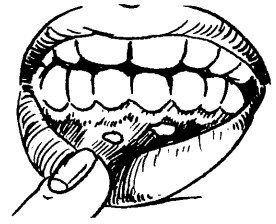
Ni nin kɔkɔ jɛman be den da kɔkɔ ka farigan ke a senkɔɔ, o be jɔni taamasijɛ fɔlɔw kɔfɔ (aw ye seben jɛ 462 laje).

Nɔ jɛmanw: Ni nɔ jɛmanw be dakɔɔna na, nen kan ani nagalo la, o ye bugunbana dɔ taamasijɛ ye min be wele tubabukan na ko *moniliose* walima *muguet*. A be nɔw bila mɔkɔ dɔw dakɔɔna na i n'a fɔ den, sidabanatɔ, walima mɔkɔ minnu beka banakisefagalanw ta, anpisilini walima tetarasikilini ni a bɔɔɔnw.

Ni aw ma dese, aw be o banakisefagalan tali jɔ. Aw be aw da ko ni furabilenni (*violet de gentiane*, seben jɛ 552 laje) ye walima ni ji ye, bikaribonati be min na. Den min ka nin bana in ka jugu, aw be nisitatini (*nystatine*) di o ma (aw ye seben jɛ 551 laje). Nɔɔkumu minni fana jɔda ka bon nin bana in furakeli la. Ni bana in ka jugu kosebe walima ni bugun sera ngɔɔɔ na min be dumuni kununi geleya, aw be keneyabaarakela dɔ ka deme jini. O bana ka kan ka furake ni fura jɛnama ye.

Joli basigilenw da kɔɔ: Tomi jemanniw ninnu be bɔ mɔɔɔ dakɔɔna na, dakuw la, dimi be minnu na, ni mura walima farigan be a tigi la. U be tunu tile damadɔ kɔɛ. Aw be aw da ko ni ji ye, bikaribonati be min na ani ka aw da kucukucu ni ji suma ye walima ni bile de metileniji ye (*bleu de méthylène*). Banakisefagalan jɔda tɛ nin bana in furakeli la.

Sufɛfarigan

Joli fitini minnu be bɔ mɔɔɔ dawolow la walima mɔɔɔ dogoyɔɔw la ni dimi be u la ani ni u be ci ka kɛ jolifɔn ye, olu be bɔ farigan walima jatigeke dɔ tɛmenen kɔ; bana don min sababu ye kaba (wololabana) ye. U be keneya dɔɔkɔkun 1 walima dɔɔkɔkun 2 kɔɛ. Ni aw be gilasi da u la siɲɛ caman tile kɔɔ, o be a to u ka keneya jooana. Ni aw ye fuganmugu da u kan walima kanfiriye ɲɛji walima jirikuna dɔ ɲɛji tonni u kan, o be u keneya diya. Ni aw ye asikulowiri (*acyclovir* seben ɲɛ [557](#)) ta, o be dɔ bɔ a dimi na. Walasa ka funnafoni caman sɔɔ mɔɔɔ dogoyɔɔlabana kan, aw ye seben ɲɛ [372](#) laje.

Walasa ka funnafoni caman sɔɔ ɲin ni ɲintara furakɛcogo kan, aw ye gafe laje min tɔɔɔ tubabukan na ko *Là où il n'y a pas de dentiste* bamanankan na ko *ɲinɲurakɛla tɛ sigida min na*, a be sɔɔ ENDA mɔɔɔw bolo.